

Dificultățile terminologiei economice la nivelul înțelegerii și traducerii

S. Gorila

Prezentul articol abordează aspectul traducerii în context economic. Acest studiu încearcă să confirme ideea că traducerea din limba de origine în limba-țintă poate fi una de calitate doar dacă se bazează pe cunoașterea domeniului de specialitate.

Fiecare limbaj de specialitate utilizează o terminologie adecvată unui domeniu de activitate, numită terminologie de specialitate. Terminologia joacă un rol important în structurarea limbajelor de specialitate. Ea este elementul esențial prin care se face distincția dintre limba generală și cea de specialitate. Utilizarea termenilor normalizați contribuie la realizarea unei comunicări eficiente între specialiști în cadrul unui anumit domeniu de activitate.

Traducerea este un proces care urmărește perceperea mesajului de către vorbitorii diferitor limbi, pe când terminologia facilitează traducerea unui conținut dintr-o limbă în alta. Prin urmare, traducătorul tehnic trebuie să posede anumite cunoștințe de specialitate pentru a asigura calitatea traducerii [1].

Lexicul limbii române este într-o continuă îmbogățire, una din principalele sale surse fiind terminologia tehnico – științifică. În acest context, putem menționa interesul viu pentru studierea terminologiei economice care atestă o evoluție considerabilă direct proporțională cu schimbările de ordin social.

În continuare, ne vom referi la unele dificultăți de traducere în cadrul discursului profesional, ancorat în domeniul economic.

Numeroase sunt cazurile când traducerea unor expresii sau enunțuri pun în dificultate traducătorul. Lipsa de echivalențe în limba-țintă necesită competențe analitice și consultarea dicționarelor speciale pentru a nu pereclita comunicarea informației. Astfel, în exemplele care urmează nu putem recurge

la traducerea literală, ci vom căuta expresiile echivalente în limba româna :

Fr. *Les anti-émeutes* – fațete cu destinație specială

La sous-traitance – antrepriză

Eng. *Straight loan* – împrumut negarantat

Sample folder – mapă cu oferte.

În situații de polisemie, traducătorul trebuie să cunoască bine subiectul abordat în ambele limbi pentru a reuși să potrivească sensul adecvat în limba – țintă. Exemplele de mai jos demonstrează acest lucru :

Eng. *The terms are stipulated by contract* – **Condițiile sunt stipulate prin contract.**

Și *We must point out the term of payment* – **Trebuie să precizăm termenul de plată.**

Astfel, cuvântul *term* în primul caz are sensul de *condiții*, pe când în cazul al doilea același cuvânt *term* are sensul de *termen de plată*. Același lucru se observă și în cazul cuvântului francez *remise* care are patru semnificații :

Fr. **Remise** (f.) - 1. remiză (favoare) acordat unui cumpărător sub forma unei reduceri; 2. prezentarea unui document; 3. transfer de bani; 4. eliminarea defecțiunilor unei instalații.

În acest caz cunoașterea domeniului de specialitate îi ajută traducătorului să repereze semnificația corespunzătoare. Sarcina traducătorului se complică și în cazul când acesta se confruntă cu problema prezenței termenilor englezi în textul francez, cum ar fi, bunăoară, „*stock option*” pentru „*options sur titres*”; „*joint ventures*” pentru „*coentreprises*”; „*cobranding*” pentru „*cogriffage*” sau „*alliance de marques*” [2]. În asemenea situații munca traducătorului se dublează, acesta consultând mai multe dicționare pentru a asigura traducerea de calitate în limba - țintă.

În limba română unele împrumuturi sunt acceptate cu ușurință, deoarece denumind noțiuni noi, ele nu au alte corespondențe în limbă. Din franceză, de exemplu, ne-au parvenit termeni ca *marketing*., *holding*., *management*. Italiana ne furnizează : *antet*, *fezabilitate*, *andosare*.

După cum am observat, în limbajul economic își găsesc loc termeni diferiți după proveniență și structură.

Deseori asemănările morfologice și semantice între termeni pot să ne inducă în eroare, considerând drept sinonime falsele sinonime :

depozit” în engleză semnifică *cont* în română,
principal în engleză semnifică *mandat* în română.

În acest caz să nu ne pripim a înlocui cuvântul din limba-sursă prin corespondentul său în limba-țintă. Doar contextul este cel care dictează sensul. Exemplele care urmează nu sunt mai puțin elocvente în acest sens :

*Our bank has requested to deposit **securities** to cover the loan.*
Banca noastră ne-a cerut să depunem **titluri de valoare** pentru a garanta împrumutul. Putem observa, așadar, că termenul *securities* nu poate fi tradus prin intermediul cuvântului *securități*, ci prin *titluri de valoare*.

*The boxes in which the garments were packed were damaged and looked as if they had been broken open in **transit**.*

Aici, cuvântul englez „transit” nu se traduce în româna *tranzit* chiar dacă în unele contexte el ar putea avea această semnificație. Traducerea corectă apare în felul următor : *Cutiile în care au fost ambalate confecțiile au fost avariate și arată de parcă ar fi fost sparte în timpul **transportării*** [3].

Sinonimia nu este recomandată în terminologie, întrucât permite crearea unui vocabular diversificat în cadrul aceleiași domeniu științific. Diversele nuanțe ale sinonimelor pot cauza confuzii. Observările efectuate asupra limbajului economic ne-au permis să constatăm că sinonimia terminologică este mai curând

un fenomen nefast. Ea nu îmbogățește limbajul de specialitate, ci împiedică înțelegerea univocă a termenilor. Sinonimia terminologica ar putea fi admisă, în mod excepțional, în cazul termenilor de origine diferită.

În limbajul economic sunt uneori utilizați termeni tipici vocabularului muzical, tehnic sau medical :

*critiquer **alta voce**,*
***pomper** de l'argent,*
***hemorragie** des reserves monétaires.*

Acest fenomen vorbește despre circulația termenilor între diferite domenii de specialitate.

În concluzie amintim că o traducere adecvată necesită redarea mesajului exact și reproducerea acestuia cu claritate și precizie. În consecință, traducătorul tehnic poate asigura calitatea traducerii doar posedând cunoștințe de specialitate.

Bibliografie :

1. M. T. Cabré, *La terminologie. Théorie, méthode et applications. Les presses de l'université d'Ottawa*, Barcelone, 1992, p. 93.
2. *Défense de la langue française* nr. 213, 2004 , art. „Extraits de la lettre du CSA”, p.57.
3. *Rolul științei și învățămîntului economic în realizarea reformelor economice din Republica Moldova*, art. „Handling economic terms in the sphere of business”, Chișinău, 2003, p. 2.